mavi nota

AYLIK MÜZİK VE SANAT DERGİSİ • YIL: 1 • MART 1993 10.000 TL.

SAYI 3

BU SAYIDA:

- müfit semih baylan
- suat kurtuldu
- ömer güner
- gündoğdu sanımer
- osman r. aksu
- refik karaağaçlı
- sabahattin volkan (mavi nota)
- özgün baran
- bekir gerçek
- ahmet özer
- kenan sarıalioğlu
- attilâ aşut
- selahattin gündoğdu

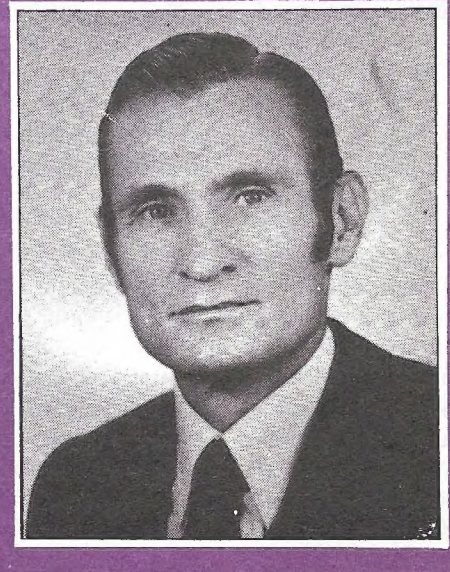

Mavi Nota'dan

1920... Afife Jale'den
1922... Dünya Tiyatrolar Gününe

Afife Jale yüzyılımızın başlarında yaşamış bir Türk kadını. Literatürde adı **"sahneye çıkan ilk müslüman Türk kadını"** diye geçen **Afife Jale**, yüreğinde kor gibi yanan coşkulu tiyatro tutkusu ile sahneye çıkma yasağına karşı koyarak bugünkü şehir tiyatrolarının nüvesini oluşturan **"Darülbedayi"** topluluğu ile ilk kez 1920'de **"Yamanlar"** adlı oyunla sahneye çıkıyor. Daha sonraki oyunlarının birinde, müslüman kadının sahnede oyun oynamasına müsade etmeyen yasağa karşı çıkması nedeni ile sahnede Jandarmalar tarafından basılıyor. Tutuklanıyor. 1921 yılında onu tüm kalbiyle destekleyen bir dostunun özverili çabalarına rağmen **Darülbedayi** topluluğundan çıkartılıyor. **Afife Jale** kötü sonuna yaklaşmaktadır artık. Bestekâr **Selahaddin Pınar**'la fırtınalı bir aşk yaşayan **Afife Jale**, babası tarafından reddedilmiş, ailesince terk edilmiş, perişan bir şekilde kaderine terkedilmiştir. Oysa suçu neydi? Müslüman bir kadın olarak sahneye çıkmaktı. **Afife Jale** yüreğindeki tiyatro ateşini söndüremeden ve birgün **Shakespare**'i oynamak hayalini asla gerçekleştiremeden daha henüz 39 yaşında iken İstanbul'da ölüyor. Mezarı bile bilinmiyor **Afife Jale**'nin. Kimler gelmiş kimler geçmişti 1900'lerden 2000'li yıllara kadar tiyatromuzdan? Çeşitli sıkıntılara dayanamayıp **Darülbedayi** yıllarında ne **Afife Jale**'ler, **Cahide Sonku**'lar ve **Muhsin Ertuğrul** gibi unutulmaz dev isimler yazılmıştı tiyatro tarihimize. Sahneler açılıp kapanmış ve tekrar açılmış, onurlu bir tiyatro yaşamının tarihleştiği o güzelim Dram tiyatrosu binası küllere gömülmüş, devletin özverisiyle giriş biletleri 6 liraya satılan o güzelim opera binası yakılmıştı. Ne onurlu ve bireysel savaşlar vermişlerdi tiyatronun adsız kahramanları. Türlü geçim sıkıntısına yüreklerdeki tiyatro sevdası ile göğüs gerilmiş, kiralanan tiyatro salonları ellerinden alınınca soğuk, izbe, karanlık yerlerde perdeler açılmıştı. İşte tiyatromuz böyle türlü sıkıntılarla bugünlere kadar geldi. Türk tiyatrosunun uluslararası düzeydeki bugünkü başarısı; yurdumuzda ki çoğu tiyatro salonlarının buruk tabloları ile bir çelişki oluşturuyor. Koltukları eskimiş, yıpranmış, soğuk, temiz olmayan salonlar ister istemez bizleri, sanatseverleri düşündürüyor. **Avusturya**'nın **Viyana** kentindeki **Burgtheater**'de sağlı sollu görkemli mermer merdivenlerden çıkarak salona giriyor, sıcak koltuklara gömülüp uygar bir ortamda tiyatro seyrediyorsunuz. Tabii ki bu ortamda insan tiyatro seyretmenin de zevkine varıyordur. Her konuda batı standartlarını yakalama savaşımı veren toplumumuzun kültür ve sanat anlayışında da artık ve nihayet çağdaşlığa kavuşmasını istiyoruz. Tiyatromuz için için ağlıyor. Tiyatro sanatına nice gönül vermiş nice büyük ustalarımızı saygıyla anarken, yaşamakta olan tüm tiyatrocularımızın **27 Mart 1993 Dünya Tiyatrolar günü**'nü yürekten kutluyoruz.

* * *

Trabzon çok değerli bir evladını, bir efendisini sonsuzluğa yolcu etti. Dergimiz MAVİ NOTA'nın Şubat sayısının baskıya girmiş olduğu günlerde vefat hocamız **Temel Şükrü Doğru**'nun acı haberini ancak dergimizin MAVİ NOTA'dan bölümünde iki satırlık bir haber olarak verebilmiştik. Bu sayımızı O'na ayırdık. O'nu saygıyla anıyoruz. Ruhu şâd olsun.

* * *

Mart ayında yitirdiğimiz büyük sanatçılarımızdan birkaçının adını vererek kendilerini saygıyla anıyoruz. Müzik sanatımıza çok yönlü katkıları olan, **Nuri Duyguer** (5.3.1963), **Kemal Niyazi Seyhun** (27.3.1967), **Sadi Işılay** (11.3.1969), **Ömer Altuğ** (10.3.1965), **Zeki Duygulu** (13.3.1974), **Vecdi Seyhun** (31.3.1984), **Kemani Tatyos Efendi** (16.3.1913) ve daha nice sanatcılarımız Mart ayının yitirdiğimiz değerleri. Bu sanatçılarımızın anıları sonsuza değin yaşıyacaktır.

* * *

Arkadaşımız **Selahattin Gündoğdu**'nun **Bedri Rahmi Eyuboğlu**'nun şiirlerinden derlediği **Bir Meyva Büyür İçimde** adlı müzikli kurgusunu bu sayımızdan itibaren yayımlamaya başladık. İlginizi arkadaşımızın emeğine saygı olarak değerlendiriyoruz.

* * *

Trabzon Müzik ve Halk Oyunları Derneği, Nisan ayı içerisinde bestekar **Avni Anıl**'ında katılacağı bir sanat gecesi hazırlıyor. Bu sanat gecesi çerçevesinde, bestekar **Avni Anıl** 50.nci sanat yılını Trabzon'da kutlayacak.

* * *

Hümanist Enternasyonal'in üçüncü yıldönümü dolayısıyla İsveç'in Stockholm kentinde Etos - Universal Cultur House'ın düzenlediği 1992 uluslararası öykü, makale, fotoğraf, ropörtaj, roman, tiyatro, deneme, şiir, saydam, afiş - poster, beste - yorum, resim, araştırma, karikatür yarışması sonuçlandı. Şiir dalında **İhsan Topçu**'nun **Gökyüzünü Yitiren Kuş** adlı şiir dosyası **"Onursal Ödül" kazandı. İhsan Topçu**'yu bu başarısı ile kutluyoruz.

* * *

Nisan sayımızda tekrar sizlerle buluşmak dileğiyle, mutluluklar, başarılar, esenlikler... ●

Ümel Sansal

Genel Yayın Yönetmeni

Temel Şükrü Doğru

● **Müfit Semih BAYLAN**

(Trabzon, 3 Mart 1926 - Salı / Trabzon, 3 Şubat 1993 - Çarşamba)

"Trabzon'un müzik tarihinden de söz eden MUSIKİMİZDE İZ BIRAKANLAR adındaki kitabım yayımlandığı vakit, ta evime kadar telefon açarak beni cânı gönülden kutlamıştı. Bu an'ı hiç unutamıyorum."

Trabzonlu **Şehbenderzâde Şükrü Efendi**'nin 1884'de doğan ve 1964 yılında vefat eden oğlu, Hamsi Gazeli Naziresi ile Trabzon şairleri arasına katılan **Ahmet Sarım Bey**'in **Sabiha Hanım**'la olan evliliğinden 3. Mart. 1926 Salı günü ailenin tek çocuğu olarak dünyaya gelen **Temel Şükrü Doğru**, Trabzon Musıki tarihine hizmet etmiş, değerli bir sanatkar ve keman virtüözüdür.

Babası **Ahmet Sarım Bey**'in hakimlik görevinden dolayı İlkokulu üçüncü sınıfa kadar Erzincan'da okudu. İlkokul dördüncü sınıfı babasının **Kağızman**'a savcı olarak atanması üzerine orada okudu. Daha sonra babasının **Ordu**'da avukatlık yapmaya başlaması üzerine İlkokul tahsilini **Ordu**'da tamamladı. Sonra **Trabzon**'a gelerek ortaokul tahsilini tamamladı ve Ticaret Lisesinde okuduğu yıllarda konservatuara gitmek üzere iken annesi **Sabiha Hanım**'ın miğren rahatsızlığı nedeniyle bu okula gidemedi

Bu arada Riyaseticumhur Fasıl Heyetinden emekli **Mümin Bey** adındaki bir şahıstan saati 150 kuruşa keman dersi almaya başladı. Kendisiyle birlikte 40 kişi de vam ediyordu bu derslere. Ancak keman dersleri ağırlaşmaya başlayınca bu 40 kişiden 2 kişi kalmıştı ders alan. İşte bu iki kişiden birisi **Temel Şükrü Doğru**'ydu. **Mümin Bey**'in evine giderek üç yıl süreyle saati 5 TL'ya ondan ders aldı.

Babası **Ahmet Sarım Bey**, Arapça ve Farscayı çok iyi bilen bir edebiyat adamıydı. Geniş bir kültüre sahipti. Hatta, 300 beyitlik mesneviyi ezbere bilirdi. Babasının bu yönünden dolayı **Temel Şükrü Doğru**'nun da edebiyatla ilgisi vardı.

Müziğe Ankara'da başladı. Ankara'ya gitmesine udi **Hamit Yalçıner**'in merhum kardeşi **Salih Yalçıner**'in teşviki neden oldu. 1951'de Ankara'ya gitti. Trabzon'da **Osmanlı Bankası**'nda başlayan memurluk hayatını Ankara'da **Merkez Bankası**'na girerek devam ettirdi. 1955'de Trabzon'a döndü. Bu arada **Türkiye İş Bankası**'na girdi. 1955'de Trabzon'a dönünce Trabzon Musıki Cemiyeti'ni kurdu. Sinema işletmecisi **Haydar Üçüncüoğlu** başkanlığa getirilerek kendisi de cemiyetin genel sekreterlik görevini üstlendi. Daha sonra bu cemiyetin başkanlığına **Cumhur Odabaş** ve **Tanburi Suat Kurtuldu**'nun ağabeyi **Avukat Mahmut Kurtuldu** getirildi. 1961 yılında bir mide ameliyatı geçirdi. Bu nedenle cemiyetle ilgilenemedi. İlgilenen de olmadı. Bunun üzerine cemiyet ilgisizlikten kapandı. 1964'de Fetih Derneği Başkanı avukat **Mahmut Kurtuldu**'nun bir konser teklifi gerçekleştirildikten sonra **Suat Kurtuldu, Ahmet Yardımoğlu, Yılmaz Altan, Osman Razi Aksu ve Kenan Yomralı** ile birlikte **Temel Şükrü Doğru ve Arkadaşları** topluluğunu kurdu. Cemiyetlerin hukuki zorunluklarından dolayı böyle bir topluluk kurma yoluna gidilmişti. Bu topluluğun adını **Ahmet Yardımoğlu** koymuştur.

1955 yılında kurulan Trabzon Musıkisi Cemiyeti'nin şehrimizin musıki hayatına canlılık getirdiği şüphe götürmez. 1955 / 1960 yılları arasındaki beş yıl içinde on defa sinema konseri gerçekleştiren bu dernek, hastane, lise ve cezaevinde mahalline uygun konserler düzenlemiştir. 1956 - 1957 yıllarında Trabzon'da ilk kez bir ses yarışması düzenlenmiştir. Bu yarışmalar 1959 yılında genişletilerek bölgeler arasına kaydırılmış ve bu bölge Erzurum'dan Samsun'a kadar genişletilmiştir. İşte bu faaliyetlerin önderi **Temel Şükrü Doğru**'ydu.

Temel Şükrü Doğru ve Arkadaşları topluluğu faaliyetini 1984 yılına kadar fasılalarla devam ettirdi. Zira ülkenin yaşadığı sosyo-ekonomik ve sosyopolitik çalkantılar doğal olarak bu topluluğuda etkilemişti.

Temel Şükrü Doğru'nun faal müzik hayatı 1984 yılında geçirdiği rahatsızlık dönemine kadar sürdü. 1984 yılında geçirmiş olduğu mide rahatsızlığı yüzünden müzikten kopmak zorunda kaldı. Bırakmış olduğu topluluğa O'nun isteği doğrultusunda **Suat Kurtuldu** yönetici olarak getirildi.

1979 yılında Türkiye İş Bankası'ndan emekli olan **Temel Şükrü Doğru**'nun sazendeliğinin yanı sıra besteciliği de vardır. Sözlerini babası **Ahmet Sarım Doğru**'nun yazdığı **Nihavent makamındaki "Çaksam bir iki bâde o dildarın elinden"** dizeleri ile başlayan şarkısı, **Nihavent makamının** tüm inceliklerini ortaya koyan cidden kaliteli bir eserdir. TRT repertuarına alınan bu eserinden başka **"Esmer kumral sarışın"** dizeleri ile başlayan **Nihavent makamında** birde fantezisi vardır. **Hicaz Humayun makamındaki Fantezi oyun havası** ise teknik açıdan kaliteli ve zor bir eserdir.

3 Şubat 1993 Çarşamba sabahı aramızdan ayrılan **Temel Şükrü Doğru**, Trabzon'un musiki tarihinin özellikle son 50 yıllık dönemi ile ilgili net bilgiler aktarmıştır.

Kerîman Hanımla evli olan **Temel Şükrü Doğru'nun Zişan** ve **Nevzat** adında iki çocuğu vardır. ●

Hatıralarla Temel Şükrü Doğru

● Suat KURTULDU

İstanbul'dan Trabzon'a yeni gelmiştim. Trabzon Lisesinin son sınıfındaydım. Dr. Gündoğdu Sanımer ve Dr. Teoman Önaldı ile lisenin sanat müziği dalındaki üç ismi idik. Gündoğdu keman, Teoman ud, ben de tanbur çalıyordum. Daha o zamanlarda, eskiden Trabzon'da var olup, duraklamış olan, Türk Sanat Müziğine nasıl katkılarımız olur diye konuşur dururduk. Sadece lisenin gecelerinde çalıp söylüyor ve gençliğin tercübesiz görünümü içinde, aktif olamıyorduk. Çünkü, o zamanlarda, şehirde müzikle ilgili bir dernek yoktu. Eski müzisyenler de bir kenara çekilmiş durumda idi. Sonraları, mühendis olan Nevzat Bey isimli bir müzik meraklısının gayreti ile, eski müzisyenlerden udi İhsan Hızer'in bir araya gelmesi sonucu hareket kazanan guruba ben de dahil oldum. İşte o sıralarda, adı Temel Şükrü olan ve keman çalan bir ağabeyin, Ankara da olduğunu, aile ve Trabzon hasretine dayanamadığı için geri dönmek üzere hazırlık yaptığını duydum. Gerçekten de geldi ve gelirgelmez, Ankara müzik çevrelerinde kazandığı müzik kültürü ve icrası ile, Trabzon da hareketlenmenin yollarını aradı. Şimdiler de, o da rahmetli olan, Cumhur Odabaş'ın başkanlığında kurulan Türk Musıkisi Derneği'nde, hep birlikte çalışmalara başladık. Daha sonra Av. Mahmut Kurtuldu, Dr. Kemal Çakın gibi isimlerle daha aktif bir çalışma içerisine giren dernek, çeşitli konserler ve ses yarışması düzenlemek suretiyle, Trabzon sosyal hayatına renk katmaya başladı. Daha o zamanlardan tanıyıp sevdiğimiz bu sanatçının özellikleri, bizim gıpta ettiğimiz şeylerdi. Sazında, tartışmasız bir usta idi. Pozisyon çaldığı ve tizlerde, kemanın eşiğine yaklaştığı zaman herkes onu hayranlıkla dinlerlerdi. Efendiliği, aynen kişiliğinin bir yansıması idi. Nezaketi, her zaman örnek idi. Aynı zamanda iyi bir şair olduğu için, hitabeti de çok iyi kullanırdı. Son derece yenilikçi ve atılımcı bir yapıya sahipti. Genç yetenekleri arar bulur, onları teşvik eder, çıkabilecekleri yerlere kadar çıkmalarına destek olurdu. Ayrıca, espiritüel bir yapıya sahip olması, sohbetlerinde neşeli bir havanın esmesine sebep olurdu. Gece geç vakitlere kadar çalışma yaptığımız için, evlere gece yarılarından sonra giderdik. Kendisi çay ve sigara tiryakisi olduğundan, hep çalışmadan sonra açık bir kahve arar, ona çay içirmeden ve sohbeti, espirilerle noktalamadan evlere dönmezdik. Bir konserimizde, dinleyicilere bizim de o vakit öğrendiğimiz bir şey anlattı. Meğerse eve geç gidince yattığı yerden başını kaldırıp saati soran eşine, saat bir yerine, onbir oldu diyormuş, ama, bir defasında eşi, ben yatarken saat oniki idi, nasıl onbir olur diye sorunca, artık bu yalanı kullanamaz oldum dedi. Dinleyenler ve saz arkadaşları hep güldük, fakat halk, onun kendilerine bir konser sunabilmek için yaptığı fedakarlığı anlamış olacak ki, uzunca bir süre alkışlamak suretiyle, hem espirisini, hem de fedakarlığını takdir ettiğini göstermiş oldu.

Bölgeler arası bir ses yarışması düzenlemiştik. Jüri, halk idi. Ayrıca, eski dostu ve arkadaşı Mustafa Sağyaşar da misafir sanatçı olarak davetli idi. Zekâi Tunca'nın da yarışmacılar arasında yeraldığı bu yarışma gecesinde, Ordu Vilayetinden gelmiş bir berber yarışmacı, şarkısını okurken mikrofon kablosunun kopması ile, okuduğu şarkı ilginç bir noktada yarım kalmıştı. Biz mikrofon yeniden çalışınca, yarışmacı, şarkıyı yeni baştan okuyacak diye düşünürken, adamcağız, böldüğü kelimenin ikinci yarısından şarkıya devam etmeye başlayınca, bu komik manzara karşısında Temel Abi'nin kemanının arkasına yüzünü saklayıp hem gülmesi, hemde keman çalmaya devam etmesi hiç unutamadığım bir olay idi. Uzun zaman bu anıyı sıksık konuşmuştuk.

Daha sonraları, Trabzon Radyosu kurulunca, ayda bir yayın hakkı alabilmek için bizi sıkı bir çalışmaya sokup, artık, bayanların da katılmaya başladığı koromuzu, Trabzon ve çevresine dinletmek için verdiği uğraş dönemi geldi. Şu anda radyoda arşivlenmiş olan bantlarımız, onun zamanından kalma çalışmaların ürünüdür. Bunu takip eden yıllar ise, mahalli televizyonun Trabzon'da faaliyet gösterdiği dönemlerdeki yayınlarımızla geçti. İşte bu sıralarda Rize, Ordu, Samsun gibi komşu illerde musiki çalışmaları gelişmeye başladı. Çünkü, Trabzon artık etrafına, uyanın, demeye başlamıştı. Ne yazık ki, uyanan şehirler içerisinden Samsun, "Belediye Konservatuarı"nı kurarken, Trabzon, şimdi, böyle bir usta ile kazanabileceği yolu kaybetmiş bulunuyor. Samsun, birçok genç ve yetenekli sanatçıyı radyo ve sanat alemine kazandırırken, Trabzon, herzamanki gibi siyaset kokusunu izlemeyi tercih etti. Temel Şükrü Doğru yılmadı ve TV yayınları tek merkezden yayın yapar hale gelince, Trabzon, Rize, Artvin, TRT Halk Konserlerinde, o zamanlar TRT Genel Müdür yardımcısı olan, rahmetli Kenan Yomralı'nın yardımı ile, Trabzonlu sanatçılarla TRT sanatçılarının bir arada ekranda görünmelerini sağladı. Bu onun son başarısı idi. Bundan sonraki dönem, onun, rahatsız bir mideye sahip olduğu için, hastalıklarının arttığı ve aktif müzisyenlikten çekildiği dönemdir.

Udi Dr. Teoman Önaldı ile Kemani Temel Şükrü Doğru, Hüseyin Sadettin Arel'in eserlerinden saz eserleri çalarken. Ritm Ahmet Yardımoğlu.

Rahmetli, ayrıca iyi bir bestakâr ve iyibir şair idi. TRT Denetim Kurulundan geçen iki eseri, Radyo ve Tv de icra edilmiştir. Hümayun saz eseri ile, Nihavent şarkısı, rahmetlinin en güzel eserleridir.

Yazar olarak "Skor" başlığı altında ve "Karmacı" imzası ile yazdığı yazılarda, henüz birleşmemiş olan kulüplere, Trabzon karması yapmayı teklif eden, zannederim, ilk o olmuştur. Daha sonraları Trabzon gerçekten birlik duygusu ile hareket edip iyi yerlere geldi ve biz Temel Abi ile, Trabzonspor'a moral konserleri vererek inancımızın ürünü olan desteğimizi onlara sunduk.

Bazı hece vezni, bazen de serbest vezinle yazdığı şiirlerde, genellikle duygulu bir şairin havasını yansıtırken, taşıdığı hayat felsefesini ihmal etmeden şiirlerinde dile getirirdi. Çok duygulu bir insan olduğundan, aşk teması üzerinde çok durur, bazen de ölüm fikrini dile getirirdi. Birgün bana bir şiirini okumuş ve bunun, mezar taşına yazılmasını isteyeceğim demişti. Sanırım ailesi bu vasiyeti yerine getirecektir. Şiir şöyle idi:

Toprakla Alış Veriş
Bize ekmek verir yeriz
Gün gelir,
Ekmek olur borcumuzu öderiz... ●

Seçkin bir sanatçı: Temel Şükrü Doğru

Ömer GÜNER

Temel Şükrü Doğru, sadece Trabzon için değil, Ülkemiz için de değer taşıyan sanatçıydı. Ciddi, mesleğini seven, saygın bir sanatçı...

Son yıllarda çalışamıyordu. Çünkü, hastaydı. Seyrek te olsa görüşüyorduk. En son görüşmemiz, 19 Aralık 1992 günü gecesi, Trabzon Lisesi salonunda düzenlenen "Mevlâna Gecesi"nde oldu. Suat Kurtuldu'nun yönettiği koronun sunduğu eserlerle eski günleri yaşadık bir kez daha...

Bu geceden bir kaç gün sonra Karadeniz Gazetesi'nde "Temel Şükrü Doğru" başlıklı bir yazım yayınlandı. Yazımda, kendisinden söz ettim. Ve, yazımın bir bölümünde aynen şöyle demiştim. "Trabzon'u Trabzon yapanlar, bizlerden ilgi beklerken haklı olarak. Sevgi ve saygı beklerler. Biz eğer, toplum olarak ve de Trabzonlu olarak bu sevgiyi, bu saygıyı ve bu ilgiyi gösteremiyorsak haksızlık etmiş oluruz, vefasız oluruz." Evet, yazdıklarım aynen böyleydi.

Neydi istediğim...

Temel Şükrü Doğru ile ilgili bir gecenin düzenlenmesi. Temel Şükrü'yü, çok kısa süreli de olsa bir kez daha dinlemek. O'nu yıllarca izleyen, alkışlayan sevenleri ile bir kez daha buluşturmak.

Ama, olmadı. Yazımın Karadeniz'de yayınlanmasından bir kaç gün sonra bir mektubunu aldım. İçtenlikli bir mektup. Efendiliğini, inceliğini gösteren bir mektup. Sevinmişti, kendisi için yazdıklarımdan. Hatta, "Şimdiye kadar hakkımda bu kadar güzel bir yazı yazılmamıştı" demişti, kısa mektubunda.

Ne yazık ki, O'nu, sevenleri ile bir kez daha karşı - karşıya getiremedik. Suçluyuz. Kimler mi suçludur? Hepimiz. Tüm Trabzonlular. Ölümünde bir araya getirdi bizleri. Çoğu kimseler için yapılanları, ne yazık ki, bizler de Temel Şükrü Doğru için yaptık.

Temel Şükrü Doğru'ya görevimizi yapamamanın ezikliği içindeyim.Bilmiyorum, o'nu sevenler nasıl düşünüyorlar?

Temel Ağabey'in ardından

Gündoğdu SANIMER

Trabzon toprağında boy atmış, nadide bir çiçek daha ayrıldı aramızdan...

Trabzon'un yakın tarihine damgasını vurmuş eşsiz bir müzisyen. O incecik bedeni gibi ince bir mizaç. Narin, hassas, duygulu, ağırbaşlı ve alçakgönüllü. Türk Sanat Musikisini bu şehirde yıllarca ayakta tutabilmek için varıyla - yoğuyla çalışarak en çetin sınavlardan başarıyla geçmiş bir vefa adamı...

Küçüklüğümdün beri dinliyordum onun kemanını. O harika melodileri nasıl çıkarabiliyor diye hayret ederdim. Aynı zamanda hayranlık duyardım.

Keşke ben de onun yarısı kadar keman çalabilseydim. Hayranlığımı çok iyi bildiği için, keyfi yerinde olduğunda, yanıma yaklaşır, makamlar arasında adeta gezinirdi. O bir virtiözdü.

Onun geçiş taksimlerini dinleyebilmek ayrı bir mazhariyetti.

Temel Şükrü Doğru, benim Temel ağabeyimdi. Sevgimizi, aradan geçen bunca yıl hiç azaltmadı. Ara sıra takılırdım ona, hiç kızmaz, danlmazdı. Tıpkı gerçek bir ağabey gibi..

Temel ağabeyimin son yılları bedensel acılar içinde geçti. İncecik bedeni, ruhunun ihtişamı karşısında aciz kalmıştı. Katlanabildiği kadar katlandı. Ne var ki, sonunda yenik düştü. Artık sanki hayattan kopmuştu. Gözlerindeki o zeki ışık matlaşmış, çevresinde olup bitene yabancılaşmıştı. Evden dışarı çıkmıyordu. Yıllar sonra bize yeniden umut verdi. Az da olsa evden çıkıyor, aramıza katılıyordu. Önemli bulduğu müzik şölenlerinde onu görüyor seviniyorduk.

Birgün bana telefon etti. "Gündoğdu, bestem denetimden geçti, radyoda okunacak" dedi. Sesindeki titreşimden sevincini anlamıştım. O şarkıyı biliyordum. Telefonda ona okumağa başladım.

"Çaksam bir iki bade o dildarın elinden".. Çok sevindi. "Bravo yahu, sen nerden biliyorsun bunu" diye hayret etti. "Yahu sen doktor değil, müzisyen olmalıymışsın, yanlışlık olmuş" diye o zarif edasıyla takıldı. Yıllar önce bu eseri birlikte geçtiğimizi unutmuştu." Çaksam, kelimesi denetimde takılmış, onu değiştirip (Alsam) kelimesini koydum," Şarkının sözleri, şair babası Ahmet Sarım Doğru'nun du.

"Alsam bir iki bade o dildarın elinden
Kâm olsa gönül bir de şu tatlı emelinden
Dil şir'i neşatı olarak bir gazelinden
- NAKARAT -

Koca Temel Şükrü Doğru, sana bir anma töreni yapamadığımız için ne kadar mahçup ve müteessir olduğumuzu biliyor musun?

Ben bütün bunları yazdığım sırada o, Soğuksu'daki evinde veda gecesini noktalıyor. Yarın onu toprağa vereceğiz.

Ey toprak, o incecik bedeni sakın ezme ne olur.. Onu incitme, yanlızca öp, okşa. Ona dostça sarıl. Üzerinde evrenin en güzel çiçekleri açsın.

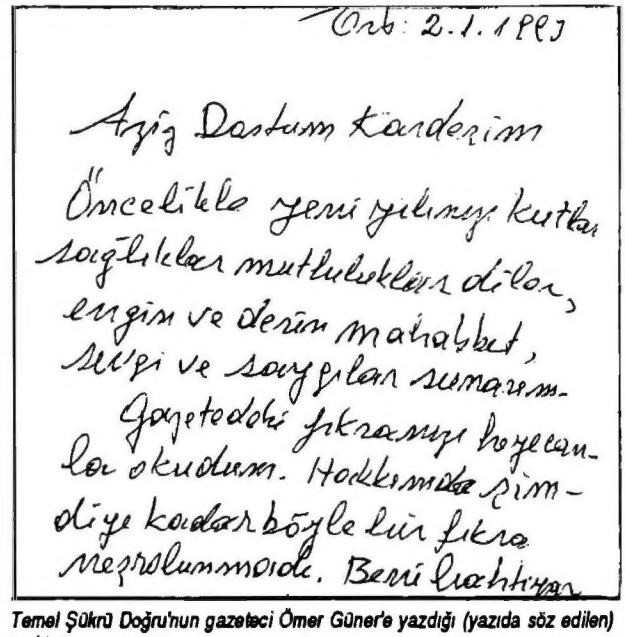
Ord: 2.1.1993

Aziz Dostum Kardeşim

Öncelikle yeni yılınız kutlar sağlıklar mutluluklar dilerim, engin ve derin muhabbet, sevgi ve saygılar sunarım. Gazetedeki fıkranızı hayranlıkla okudum. Hakkımda şimdiye kadar böyle bir fıkra neşrolunmamıştı. Beni [illegible]

Temel Şükrü Doğru'nun gazeteci Ömer Güner'e yazdığı (yazıda söz edilen) mektup.

Dostum, Temel Şükrü Doğru

Refik KARAAĞAÇLI

Şubat ayı başlarında toprağa verdiğimiz çok değerli dostumuz, arkadaşımız ve meslektaşımız rahmetli Temel Şükrü Doğru için yazmanın zorluğunu biliyorum.

Zorluk diyorum, zira Temel Şükrü Doğru'yu çeşitli yönleriyle anlatmak hatta anlatabilmek öylesine zor ki.

Ama yine de anılar zincirine takılan incilerden ne bulursak o denli mutluluk duyacağım.

Temel Şükrü Doğru ile uzun yıllar birlikteydik. Ortaokulu şimdiki Anadolu Lisesinde okuduğumuz 1940'lı yıllarda başladık çalmaya.

O yıllarda Necmiati Kulübünde fasıllar icra edilir ve Trabzon'un birçok değerleri bu çalışmalara katılırdı. Ben de udumla, katılırdım fasıllara.

Lise yıllarımızda Keman çalmaya başladım.

Biz liseyi bitirdiğimiz yıllarda o İş Bankasında Ankara'da göreve başlamıştı.

Her zaman çalıyordu. Ankara, O'nun için çok başarılı yıllar oldu.

Yıl 1951.

Biz yedek subay okulunda, O, Ankara'da İş Bankası'nda.

Ankara'da tanınmış musiki ustaları, radyo sanatçılarıyla buluşur ve yine çalıyordu. Hatırladığım kadar Kemani Naci Tektel grubunda çalıyor, ünlü okuyuculara eşlik ediyordu.

Bizler askerlik görevini tamamlayıp Trabzon'a döndüğümüzde O'da Trabzon İş Bankası'na gelmişti.

Trabzon Liselerinden Yetişenler Derneği'nin 1953 yılında Trabzon Şubesi açılıp çalışmalar başladığında Temel'de vardı.

Öylesine ki, o yıllarda hem saz hemde Türk Sanat Musikisi diye iki kolda grup yanında bir de caz kolumuz vardı. Ama Türk Halk Musikisi ekibinin bir şefi yoktu. Bu görevi de rahmetli Temel Şükrü üstlenmişti.

O yıllarda bağlama çalan ve türkü okuyanlardan, Efe Halil, Yaşar Tayyar Oğuz, darbukada Yılmaz Bilen, Kenan Karanis, Stil Mehmet Çalık ve Marangoz Orhan'ı hatırlıyorum.

Rahmetli bir yanda kemanı ile Türk Sanat Musikisi korosunu öte yanda Halk Musikisi korosunu yönetiyordu. Bir Muzaffer Sarısözen gibi.

Temel'le çoğu kez konserlerde birlikte çaldık. Ancak benim de bankacı olmam ve amatörlükte kalmam yollarımızı ayırır oldu. Ama dostluğumuza bir yenisi eklendi. O da gazetede ara sıra çeşitli konularda yazıyordu.

Temel Şükrü Doğru, TŞD topluluğunu uzun yıllar başarı ile ayakta tuttu.

Keman üstadımız Temel, kibardı, efendiydi, duyguluydu.

Şiirleride bu duygusallığı taşırdı her zaman. Usta kemancı olarak örnek bir insandı da. Rahmetli Ahmet Selim Teymur'la birlikte olmadılar ama yakın ve samimi dosttular.

Anılarımız öylesine çok ki hangisini anlatsak.

Rahmetle ve saygı ile bir kere daha anıyorum seni sevgili üstadım.

Kadim Dostum

Osman R. AKSU

'Temel Şükrü Doğru ve Arkadaşları' topluluğunun elemanlarından biri olarak sevgili ağabeyimiz ve şefimizin kaybından büyük üzüntü duymaktayım.

Trabzon'un musıki hayatına ismini yazdıran "Tiz Temel" kemanının zirve olduğu devirde kronikleşen rahatsızlığı nedeniyle çalışmalarına ara vermek zorunda kalmıştı. Buna karşın yetiştirmiş bulunduğu öğrencileri ona danışarak bu kutsal görevi senelerce yüklendi.

İlk ameliyat sonrası kemanı ve derneği bıraktığı devrelerde benim zorlamam ile yeniden çalışmaya başlamıştı. Bunu "Beni musıkiye yeniden başlatan sensin" diye belirtirdi.

Şimdi, 1955 li yıllarda Musıki Cemiyetinde başlayan, sonra bütün imkansızlıklara karşı yılmadan devam eden mücadeleli bu 40 yıl bir şerit gibi gözlerimden geçiyor. Rahmetli Kenan Yomralı'yı o işlek udu ile, Teoman Önaldı'yı o parlak gülüşü ile, Suat Kurtuldu'yu güzelim mızrabı ile, Ahmet Yardımoğlu'nu şaşmaz ritm'i ile, Yılmaz Altan'ı, Süleyman Şakar'ı, merhum Sacit, Hulusi Yalçıner'le, Hamit Yalçıner ağabeyi, İhsan Hızer ağabeyi, Hilmi Güner'i Gündoğdu Sanımer'i hatırlıyorum, musıki faaliyetlerini gözlerimin önüne getiriyorum.

Kâh yazlık Sümer Sineması'ndaki bir konserde Süheyla Altmışdört hanımı piyanoda Refik Fersan'ın Nihavend saz semaisini çalarken dinliyoruz, Kâh Saray Sinemasında Mustafa Sağyaşar'a refakat eden sazda müşterek tını'larımız var, kâh otobüsle bir komşu şehre konser için giderken söylenen Mehter Marşında bizim de sesimiz var.

Madde olarak artık yoksan da hatıralarda ve hizmetlerinle Trabzon'da her zaman var olacaksın Temel Şükrü Doğru - bana imzaladığın bir şiirinin altındaki ifadenle - kadim dostum.

Soldan sağa: Ahmet Yardımoğlu, Suat Kurtuldu, Yılmaz Altan, Temel Şükrü Doğru, Kenan Yomralı, Osman Aksu.

METRONOM

"Rebabtan sesler"

SABAHADDİN VOLKAN

(İstanbul / Fatih 1904 - istanbul 10 Mart 1989)

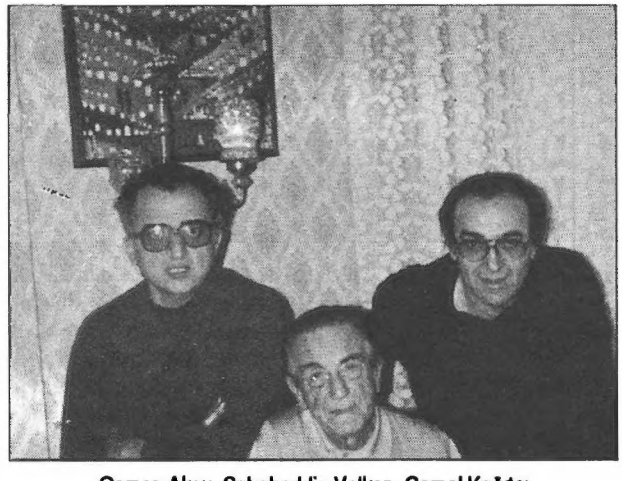

Osman Aksu, Sabahaddin Volkan, Cemal Kağıtçı

"O YILLARDA* TRABZON GENÇLİĞİNİ TÜRKİYE'NİN HİÇ BİR YERİNDE BULAMAZDINIZ. BEN, İSTİHFAFLA GELDİĞİM TRABZON'DA BİLGİMİ PEKİŞTİRMEK İÇİN BAZI KİTAPLARI YENİDEN OKUMAK ZORUNDA KALMIŞTIM."

Sabahaddin Volkan

* 1930'lu yıllarda

Sabahaddin Volkan, 16 Ekim 1973

1909 yılında İstanbul'da doğdu. Küçük yaşlardan itibaren musikiye olan yatkınlığı nedeniyle musiki meclislerinde bulundu. Hafız Kemal, Hafız Sami gibi ünlüleri tanıdı. İlk ud derslerini Darülelhanın genç talebelerinden 'Ni'met Arif' hanımdan aldı. 1921 yılından sonra Göztepe'ye taşınmaları nedeniyle Hilal Spor Klubünde Udi Ali Mü'nim ile kemani Taha Us beylerden feyz aldı. Bu toplulukta ders veren Udi Nail Ökte beyden özel ders aldı. Eyyubi Mustafa Sunar beyin musiki cemiyetine devam etti. Orada rebab'ı tanıdı. Bu tarihten ölümüne kadar rebab icra etti.

Ticaret Lisesi mezunu olduğu için Bankacılık mesleğini seçti. 1925'den 1942'ye kadar bu meslekte kaldı. Bu arada 1930 - 1935 yılları arasında Trabzon İş Bankasında görev yaptı. Daha sonra bir süre Eskişehir de çalıştı. 1942 yılından sonra özel şirketlerde muhasebe şefliklerinde bulundu.

1952 yılında İstanbul radyosunda "Rebabtan Sesler" adı altında program sunmaya başladı. 1960 yılına kadar devam eden bu çalışmalar çok beğeni kazandı. 1967 yılında bu kez saz eserlerinden radyoda programlar yaptı.

26 adet bestesini, "Ömürden sesler" isimli 1939 baskısı şiir kitabı ile, 1988 baskısı "Koydan akseden şarkı" isimli şiir kitabını uzun sanat hayatının ürünleri olarak sayabiliriz.

1960 yılında kaybettiği ilk eşinden Ali Haydar isimli bir oğlu vardır.1962 yılında yeniden evlenen Sabahaddin Volkan 1989 yılının Mart ayında aramızdan ayrılmıştır.

Bir çoşku yumağıydı o musiki geceleri

1984 yılı başları olacak. Birkaç yıldır devam edegelmekte olduğumuz Kadıköy - Selâmiçeşmedeki, Anadolu Yakası Müzisyen ve Müzik sevenler derneğinde, Ankara Radyosunun şef ve kanun sanatçılarından Nuri Şenneyli hoca nezaretinde muhtelif fasıllar geçiyoruz. Cemal Kâğıtçı isimli neyzen bir arkadaş bir süredir derslere katılıyor. Günler geçip samimiyetimiz ilerledikçe, dostluk mertebesine varan bir arkadaşlık başlıyor aramızda.. Birgün kendisi bana, Sabahaddin Volkan hocanın Bostancı'daki evinde yapılan musiki çalışmalarına katılıp katılmayacağımı soruyor. Ben de kabul ediyorum. Bir gece birlikte gidiyoruz. Sabahaddin Bey 75 yaşlarında, şair, bestekâr, ve rebab icracılarının son temsilcilerinden, o yaşta bile çalışmayı bırakmamış vakur, kâmil bir İstanbul beyefendisi...

Rebabı tanımamız da o gece oluyor. O perdesiz, bir Hindistan cevizi kabuğu üzerine gerilmiş bir derinin oluşturduğu tekneye çekilen 3 tel marifetiyle çalınan bu saz yapısı gereği verdiği flü seslerle hocanın elinde adeta uçuyor, haykırıyor, refakattaki bütün sazı sürüklüyor.. Rahmetlinin sözleri de kendisine ait hicâz yürük semaisindeki:

'Sazım benim gözyaşımın selleri vardır' ifadesine uygun bir çoşku seli içinde bambaşka dünyalara götürüyor dinliyenleri...

Haftanın bir gecesi sıra ile evlerde toplantıların başlaması bu geceden sonra, bizim için adeta bir mecburiyet arzediyor. Hoca, çoğunu kendi eliyle yazdığı notaları bizlere dağıtınca ders başlıyor. Geçilen eserler genelde piyasada duyulmamış peşrevler, beste, ağır semai ve klasik vasfını almış eserlerle o geceki fasla ait saz semaisinden oluşuyor. Toplantılara ney, kanun, rebabtan başka tamburu ile Hilmi Şenaytay, udu ile Zeki Büyükipekçi ve bir süre sonra da hocadan rebab dersi alan kızım Sema Aksu'da katılıyor. Sema keman çalıyor ama bu toplulukta kemana yer yok. O da ikinci bir rebab olarak çalışmalara iştirak adiyor. Ali Rıza Köprülüleroğlu, Muzaffer Gülek gibi radyo sanatçıları da başlıca solistler...

Ders bitiminde ise hocanın, dış görünüşü bir muhasebe defterini andıran eski yazı ile yazılmış, hatıra ve şiirlerinin bulunduğu, defterini açması ile sohbet doruk noktasına varıyor. Zira anlattığı yaşanmış olaylar ve bu olayların o andaki tesbiti o kadar etkileyici ki biz de sanki o günleri yaşamış gibi oluyoruz. (İyi bir şans eseri hocanın şiirlerini kapsıyan 'Koydan Akseden şarkı' isimli şiir

kitabı ölümünden -mart 89- bir yıl kadar önce basıldı, bu sayede o defterin içinde okunmaz olarak kalmadı)

Bu ortamda yaşanmış yüzlerce geceden birinde, 5.6.84 günü hocanın evinde yapılan çalışma sonucu ekteki şiir doğdu. O gece hicaz makamı seçilmişti, Refik Fersan'ın o mûstesna hicaz peşrevi hem de 4 hane çalınmış, Zaharya'ın bestesi " Yar, yine tâb-ı nigâhı hayrete eşk-i kuhül çektim", Dede'nin yürük semaisi "Yine neşve-i muhabbet", Şevki Bey'den "Ülfet Etsem", Bimen Şen, Mustafa Sunar (Hocanın rebab hocası) ile devam eden eserler, İsak Varon'un saz semaisi ile sona eriyordu. Kısa bir süre sonra şiir tamamlanmış ve Hoca'ya takdim edilmişti. Kendisi iltifat etmiş ve pek de sevinmişti.

Musıkiye nazım

Sabahaddin Volkan beyin evinde
'Rebabtan Sesler'i tellere yazdım.
Kalırken dügâhtan kanun perdesi
Tutuşan 'Sabâ'yı yellere yazdım.

Gecenin makamı hicaz olunca
Fersan'ın peşrevi çalınıverdi
Kulağa ilahi müzik dolunca
Korlanan ateşi küllere yazdım.

Ne diyor Zaharya hicaz bestede?
Dökemem nağme bu satır be satır.
Dede terennümle, gül-i destede
'Tir yeli yeleli' dillere yazdım.

Şevki bey diyorlar otuz yaşında,
Nasıl bir ilhamla dahayâb olmuş?
Ülfeti ararken yanı başında
Yâr ile ağyârı ellere yazdım.

Ya nasıl kalırmış, Bimen efendi
Yılları ararken günler içinde
Bilesin pek velûd bestekâr kendi
'Hareli gözler'i tüllere yazdım.

Mustafa Sunar'ın her ezgisinde
Gülerken ağlayan bir gönül buldum.
Kim garip pervane, nur yazgısında
Dinmeyen gözyaşın bellere yazdım.

Teselli son satır aşıklara, dil:
Yazarken şiirine, Ferhat ol Râzi,
Deryada mâhisen deryayı da bil!
Bülbülün vaslını güllere yazdım.

Osman Râzi Aksu

"SAN'AT HİKAYEM"

"Sabahaddin Volkan'ın sanat yaşamını kendi kaleminden veriyoruz."

22 / Şubat / 1909 tarihinde İstanbulun Fatih Fethiyesinde doğmuşum.

Pederim, doğduğum semtin ismine izâfeten "Fethiyeli Ali Haydar efendi" adı ile tanılınan ve muhitinde pek çok sevilmiş ve sayılmış olan, fukara babası bir insandı. Ticâretle iştigal ederdi. Validem ise, Seyyid ABDÜLKADİR CEYLÂNİ Hazretleri soyundan Emine Mürşide Hanımdır.

Çocukluğum ve İlk Tahsil devreme isâbet eden yıllar, bugün, Yavuz Selim diye adlandırılmış olan, Fatih'in o en güzel semtinde geçti. Henüz pek küçük yaşlarda, altı yedi yaşımda iken, o günlerin kalbur üstü musıki üstadlarını ben o muhitde tanıdım. Sonraları da, onların meclislerine devama başlayarak geçdikleri Klasik Türk Musiki eserleri çalışmalarına iştirâk ettirilmek suretiyle, aralarına katıldım. İşte bu zümreden olarak, Büyük Hafız Kemâli, Hafız Sami'yi, Hafız Cemâl, Hafız Veysi, Hafız Ali Rıza, Hanende Fethiyeli Nezini, Çırçırlı Bestekâr Kâzım Us ve Çarşambalı Kanuni İzzeddin Hümâyi Beyleri ve hele cok sevmiş olduğum ud Hocam, Darülelhânın genç talebelerinden " NİMET ARİF" Hanımefendiyi o yıllarda tanıdım ve ilk enstrüman dersimi o Mübârek kadından aldım.

Müteakib senelerde, yani 1921 senesinden sonra Göztepeye nakl-i hâne edişimizi müteakib, Hilâl Spor Klübünde, arkadaşlar arası te'sis ettiğimiz Musıki Kolunda Hoca olarak bulunan, Sultan Abdülhamid devrinin meşhur musıkişinâs ve hânendelerinden olan Beylerbeyli alyanak Ahmed Beyi tanıdım. O toplulukdaki çalışma arkadaşlarım olan Udi AliMün'im ve Kemani Taha Us Beylerle senelerce bir arada ne güzel günler, ne renkli hatıralar yaşadım.

Daha sonraları o topluluğa bir müddet için de Büyük Ud ve Musıki üstadı NÂİL ÖTKE bey de hocalık etdi. Ben, ayrıca NÂİL Ökte beyin irfan sofrasından dört beş sene kadar hususi bir şekilde de feyz aldım. Yine aynı senelerde idi ki, Eyyübi Bestekâr MUSTAFA SUNAR Beyin Musıki Cem'iyetine de devam ediyordum. İşte, "REBÂB" isimli dini ve tarihi saza karşı olan derin ve sarsılmaz sevdâm o yıllarda alevlendi. o günlerden bu günlere kadar geçen uzun bir ömür içerisinde hem kemânın ve hem de "REBÂB"'ın bir Aşık-ı Sadıkı olarak yaşadım ve hâlen de yaşamakdayım. Ma'nevi hazların erişilmez vuslatına, bu iki yakin sevgilimin ruhûma sunduğu seslerle erişdim.

Bir Ticâret Lisesinden me'zûn bulunduğum için. kendime meslek olarak Bankacılığı seçmişdim. 1925 senesinden 1942 yılı sonralarına kadar bu mesleğin sâliki ve emekdarı olarak, sırasıyle, Ecnebi ve Milli Bankalarda me'mûren, sonraları da yüksek kademelerinde görevli olarak çalıştım. Ancak, 1942 yılında, refikamın artan kalp hastalığı neticesi, dış vilâyetlerde çalışabılmenin güçlüğünü hissettiğim için, pozisyon sahibi bulunmama rağmen mecbûren o çok sevdiğim Bankacılık mesleğinden istifa etmek suretiyle ayrıldım. Ama, bütün bu fedâkarlıklara rağmen ve gösterilen a'zami ihtimamlara karşı ece'le çâre bulunmadığı için O Mübârek Kadını 1960 yılında ani olarak kaybetdim.

1942 yılından bu yana, hûsûsi Şirketlerden bir kaçının muhasebe şefliklerini yaparak hayatımı kazanmağa devam etdim. Hâlen, emekli bulunuyorum ... 1962 senesinde, yakın aile dostlarımızdan köklü bir ailenin bir kızı ile evlendim. Halen evli ve rahmetli refikamdan olan bir erkek evlâdın da sahibi bulunuyorum...

Aslı Türk Musıkisinin alâkasızlık ve hatta câhilûn ağzında hakaret görmekte olduğu bir devirde yaşamakta olduğumuz için, hayatımı o yoldan kazanmağı deneme cesaretini kendimde bulamadım. Cehâlet ve laûbâliliğin kol gezdiği bir san'at (!) sâhâsında, kendi nezih hislerimin harcanmasına gönlüm bir türlü razı olamadı. Bu günlerin rûh ve san'at fakirleri yanında bana göre bir yer bulunmayacağını çok önceden idrâk etmiş olmanın bah-

tiyarlığı içersindeyim.

1952 yılında, başta rahmetli Üstâd Refik Fersan, Veli Kanık, Fehmi Tokay, Vildan Niyazi, Cevdet Çağla, Süleyman Erguner gibi kıymetlerimizin ısrarları üzerine İstanbul Radyosun'da "REBABDAN SESLER" altında bir topluluk kurarak dinleyicilerime Klâsik Türk Musikisi eserlerinden müteşekkil proğramlar sunmağa başladım.

Sırf, yetiştirdiğim talebelerimin iştirâkleri ile yedi sekiz sene kadar devam eden bu hasbî çalışmalar vatan sathında o kadar rağbete mazhar oldu ki, nihâyet, zirveye ulaşan muvaffakıyetlerimizi çekemeyenler türemeğe başladı. Dost görünüp arkadan kuyu kazanlar 1960 yılı inkılab haraketini ni'met bilerek amatör bir topluluk olarak çalışan REBABDAN SESLER'i program dışı etmeğe muvaffak oldular. Türk Musıkisi o gün, kendi iki asırlık sonrasına ait garantisini, o hâin ellerin zulmü altında eritmiş ve yok edivermişti...

Sonraları, Rahmetli Ulvî Erguner Evlâdımın ısrarları üzerine 1967 yılında tekrar radyoya çağırıldım. Ama, bu sefer sadece saz eserleri çalmamız uygulanmıştı. Yok edilmiş olan KORO'nun korkusu hâlâ onların kalbinden uzaklaşmamıştı...

Musıki hayatımın devam ettiği yıllarda, zaman zaman besteler de yapabildim. Hatta bunların pek çoğu, o ilk koromun lisanında Türk Musıkiseverlerine aksettirildi... Onların, isim ve makamları aşağıda ayrı bir liste hâlinde takdim edilecektir. Bunların dışında olarak, gene yanç yaşlarımda TÜRK EDEBİYATI ile de derinden alakam oldu. Daha ilk mektep sıralarında başlayan bu sevgime, zaman ve hâdiseler pek çok şeyler ilave etti... Bu günün; şiir namı altında, yayınlanmakta olan bir takım hezeyan örneklerine acıyarak bakmaktayım. Şiir, her şeyden evvel insan ruhunun temiz duyuşlarını, his renklerini aksettirmeye yarayan bir sistemdir. Onu, vezninden, kafiyesinden, renk ve duyuşundan uzaklaştırmakla dünyanın şu her milletten olan nesilleri, sanki, binlerce rengi aksettiren bakara bir avizeyi, parçalayıp, yerlerde süründürmenin gafletine düşmüş zavallılardır...

Bir şiir kitabım 1939 yılında "ÖMÜRDEN SESLER" adı altında Mualim Ahmed Hâlid bey kitabhânesi tarafından intişar ettirilmiştir. Bugün, 5000'den fazla basılmış olan bu kitabın tek nüshası dahi artık satışta değildir. 1939 yılından sonraki şiirlerim ise "KOYDAN AKSEDEN ŞARKI" namı altında bir büyük cild teşkil etmektedir. Ancak, bu kitap, kâğıt ve matbaa masraflarının astronomik rakamlara ulaştığı bu yıllarda, maalesef neşr sahasına erişememektedir.

Hâlen, haftanın muayyen bir gecesi, evimde talebelerimle yine eski günlerin hatıra ve heyecanını sürdürmekte, musıkimizin en içli seslerini gönüllerimize sindirmekteyiz. Gayem, bütün hiyanetlere rağmen, Türk musıkisinin yarınlarına yardımcı olabilmemdir. Ben, o mutlu günleri görmesem bile, yetiştirmekte olduğum kültür ve şuûr sahibi talebelerim, benden devralacakları bu gönül meş'alesini yarınların ufuklarında da alevlendirmekte devam edeceklerdir.

BESTELERİNİN LİSTESİ

BESTE NO.	MAKAM İSMİ	USULÜ	NEV'İ	GÜFTESİ	GÜFTE YAZARI
1	Hicaz	Aksak	Şarkı	Yine bir sîm bedenin zülfüne bağlandı gönül	Sabahaddin Volkan
1/B	Nihâvend	Vals	Şarkı	Seherde gül çağını besteleyen bülbül'le	Sabahaddin Volkan
2	Rast	Nakış Y. Semâi	Beste	Ey Kâşı Kemân işvelerin nârına yandım	Sabahaddin Volkan
3	Hicaz	Nakış Y. Semâi	Beste	Sazımda benim gözyaşımın selleri vardır	Sabahaddin Volkan
4	Rast	Y. Semâi	Şarkı	Aşkın o büyük da'vetini duy da nihâyet	Sabahaddin Volkan
5	Nikriz	Y. Semâi	Şarkı	Senden uzak geçmesin eyyâm-ı baharım	Sabahaddin Volkan
6	Mahûr	Y. Semâi	Şarkı	Ey Yüzü mah gamzelerin aldı kararım	Sabahaddin Volkan
7	Rast	Aksak	Beste	Ey serv-i hırâman çeşmime nûr oldu Cemâlin	Sabahaddin Volkan
8	Rast	Vals	Şarkı	Nâdir görlüş Devrân Seni	Sabahaddin Volkan
9	A. Aşîrân	Aksak	Şarkı	Sevdim Seni ben ah güzelim aşkına düşdüm	Sabahaddin Volkan
10	Zâvil	Vals	Şarkı	N'oldu sana gül yüzlüm, aşkdan ne tez usandın?	Sabahaddin Volkan
11	Hicâz	Aksak	Şarkı	Sevdim Seni, Aşken ebedî ufkuna vardım	Sabahaddin Volkan
12	Sûzinâk	Aksak	Şarkı	O Tenha yollarda kalmış izlerin	Sabahaddin Volkan
13	Nihâvend	Düyek	Şarkı	Gelince Sen gönül bağı çiçeklenir, bahar olur	Sabahaddin Volkan
14	Nihâvend	Y. Semâi	Şarkı	Solmaz bilirim ravza-i hüsnündeki güller	Sabahaddin Volkan
15	Rehâvî	Aksak	Şarkı	Ey Nazlı Kadın, günlerime sen bir güneş oldun	Sabahaddin Volkan
16	H. Kürdî	Aksak	Şarkı	Seni, kimse sevmedi, benim sevdiğim kadar	Sabahaddin Volkan
17	Rast	Curcina	Şarkı	Bahar erdi gönüllere, müjdeler ver bülbüllere	Sabahaddin Volkan
18	Nihâvend	Y. Semâi	Şarkı	Bir ömre bedel bir gecemiz var hatıramızda	Sabahaddin Volkan
19	Rast	Sofyan	(İlâhî)	Hamr-ı rüy-i yâr ile sekrân olan anlar bizi	Niyâzi-ül Mıs Hazretleri
20	Nişâburek	Vals	Şarkı	Sen Gülümü sevmesem, şu Dünya bana...	Sabahaddin Volkan
21	Rast	Sofyan	(İlâhî)	Nurdan süzülür Besmeleler Bezm-i Seherde	Melek Hiç Hf.
22	Uşşak	Aksak	Şarkı	seslenirsin ruhûmu alev alev yakarsın	Melek Hiç Hf.
23	Hicaz	Y. Semâi	Beste	Ey ömrümün sen biricik nazlı Nihâl'i	Sabahaddin Volkan
24	Nişâburek	Şarkı	Aksak	Gel seyr edelim baş başa sâhilde grubu	Tal'at Cend

Bir Temel Şükrü Doğru Vardı

Özgün Baran

Sanatçılar verdikleri yapıtlarıyla yaşarlar coğu kez. Ozan yazdığı şiirde, Ressam tablosunda, romancı romanında, öykücü öykülerinde doldurur bir ömrü.Türk Musıkisi, denildiğinde de, biz Trabzonlu'ların usuna düşen ilk ad Temel Şükrü Doğru'dur. Türk Müziğinden fazla anlamamıza gerek yok. O'nun elindeki kemandan çıkan ses mutlaka sizi biryerlere, sanatın inceliklerine alıp götürürdü. Onda bulurduk sanatın inceliğini ve hatta kibarlığını.

Temel Şükrü Doğru yaptığı sanatın tüm inceliğini ve kibarlığını kişiliğinde de toplamış bir "beyefendi" idi. Trabzon'umuzda bir deyim vardır. İnceliği, kibarlığı, kişiliği ile ün yapanlara "Trabzon Efendisi" derler. Bu deyim, nasılda yakışmıştı Doğru'ya. Haza "Trabzon Efendisi..."

Türk Müziği ile yakından ilgim pek yoktur. Ama, Temel Şükrü Doğru'nun kemanından çıkan "nağmelere" hayranlık duymamak elde mi? Bu kemandan çıkan müziği büyük bir haz içinde dinlerdim. Büyük sanatçılar doğal olarak sanatın bir dalı ile yetinemezler. Diğer sanat dallarıyla içli dışlı olurlar. İşte Temel Şükrü Doğru bunlardan biriydi. Şiirler yazar, güzel bir şiir dinlediğinde duygulanır gözleri dolu dolu olurdu.

Hoşgörülüydü Temel Şükrü Doğru. Kimsenin yüreğini incitmek istemezdi. Kendisine gösterilen, yazıları, şiirleri beğenmezse bile sert çıkışlar yapmaz, daha iyisinin yapılması gerektiğini kendine has inceliği ile anlatmaya çalışırdı. Hoşgörülü yanısıra ödün vermeyen bir kişiliğe de sahipti. Sanatın toplum için yapıldığına inanır, ancak herkesin beğenisini kazanmaya uğraşmazdı. Sanatın, insanları geliştireceğine onlara olgunluk kazandıracağına yürekten inanır, sanatçıların ödünsüz olması gerektiğini söylerdi.

Elbette insanoğlu ölümlüdür. Temel Şükrü Ağabeyimizde gününü doldurarak göçtü. Ama geriye çok şeyler bırakarak aramızdan ayrıldı. Müzisyenliği yanısıra yıllar boyu unutulmayacak insan kişiliğiylede iz bıraktı.

Ruhu şad olsun...

Müziğin Hizmetindeki Bir Hayat

Bekir GERÇEK

Sanatçıların, yaratıcı kişilerin kaybı;

Hep daha bir üzer olmuştur beni.

Yıllar yılı sanatı adına daha iyiyi üretmek için güçlü bir irade ve özverilerle kendini geliştiren, zorla hizmet eden insanlar.

Temel Ağabey: Tıpatıp bu tarifteki kişilik. Bitmez tükenmez çalışmaları, öğrenme arzusu, öğretme istemi, beyefendi müzisyen kişiliği ile örnek alınacak; amca, ağabeyi, dost, usta.

Zaman içersinde Trabzon'umuz bir kültür ve sanat metropolü olarak anıla gelmiştir. Bundan sonra da Temel Ağabey'in ve Temel Ağabey gibi kişilerin tuttukları ışık sayesinde aynı yolda pırıltılar saçarak yine sanat metropolü özelliğini sürdürecektir.

Temel Ağabey o engin birikimini isteyip hak edenlere hiç esirgemeden çok büyük özverilerle aktarırken, sürekli saygın, efendi müzisyen yetiştirmek gibi bir çabayıda esirgemiyordu. Bir anlamda dergahına gelenlerin terbiyelerini de geliştiriyor, kişiliklerinin şekillenmesinde önemli katkılar koyuyordu.

Müzisyen kişiliğinin dışında bir başka Temel Ağabey vardı. Dost Temel Ağabey. Dostlarının mutluluklarını, kederlerini, sıkıntılarını hiç hissettirmeden paylaşan, yüreğinde sevgiler beslemiş güzel insan.

Doldurulamaz boşluğunun daha az hissedilmesi, yetiştirdiklerinin aynı amaçlar doğrultusunda gelecek kuşaklara hizmet etmesiyle olabilir diye düşünüyorum. Bu niteliklerdeki öğrencileri bugün artık ustadırlar. Öğreticidirler.

Gerçek Trabzon efendilerinden Temel Ağabey çeşitli vesilelerle sıksık anmanın bir görev olduğuna inanıyor, ona hergün artan sevgi ve saygılar ile rahmet diliyorum.

Temel Şükrü Doğru adı yaşamını müzikle yoğuran bir Trabzon Beyefendisini çağrıştırıyor bana. Bir keman ustası, bir keman Virtiözüydü O. Müzik, onun için "olmazsa olmaz" ilkesini taşıyordu. O nedenle de bu alanın dışına çıktığı günden beri hep iç fırtınaları yaşamıştı.

Onun Trabzon'a adadığı bir yaşama karşılık, Trabzon'un sanatseverleri ona gereken saygıyı göstermekte geç kaldılar. Temel Şükrü Doğru'nun yıllarını verdiği sahnede son bir kez olsun sevenlerince alkışlarla karşılanması, ona yapılacak en büyük görevdi. Olmadı, olamadı.

Ona yapamadıklarımızı yaşayan sanatçılarımızdan esirgemezsek, umarım kendimizi biraz olsun affetmiş oluruz.

"Her ölüm erken ölümdür."

Sevgili Temel ağabey, alfabenin üç harfini, TŞD'yi onurlandıran müzik sevdalısı, umarım gittiğin yerde, bir 'topluluk' oluşturmaktasın.

Çok sevdiğin Trabzon'a sanat alanında saygımız eksik olmayacaktır. Sevdan yürüyecektir.

Ahmet ÖZER

Temel Şükrü Doğru

İÇERDEN OKUNAN GAZEL YA DA HÜZZAM YAĞMURA BENZER...

"Temel Şükrü Doğru'ya"

Binlerce yıldız yağar bir gülümsemesinde
Nihavend-i kebirin tanrısal öfkesinde

Öncesiz bir uğultunun raksıdır nevâ
Titrer bir bestenin uykusuz gecesinde

Vurulmuş boyunları karasevdalıların
Mâhurlara boğulmuş bir akşam nefesinde

Keder dokur gergefe sûzidil iplikleri
Yetim bir kuş çırpınır tamburun kafesinde

Yitik buluşmalar şimdi bir gam vaktidir
Kürdili hicazkârın morkızıl gölgesinde

Simsiyah kadehlerle geçilir uşşak faslı
Selamlanır sevgili göçmüş penceresinde

Hüzzam yağmura benzer camlar buğulanırken
Bir gül düşer boşluğa kalır kendi sesinde.

Kenan SARIALİOĞLU

Ankara 1953. Solist: Gönül Yazar, Ud: Bestekar Zeki Duygulu, Darbuka: Sami Canko (daha sonra müziği bırakıp ticaretle uğraştı), Keman: Temel Şükrü Doğru, Yer: Lâle Aile Bahçesi.

ÇAKSAM BİR İKİ BADE

MAKAM : NİHAVEND
USUL : TÜRK AKSAĞI
SÖZ : AHMET SARIM DOĞRU
MÜZİK : TEMEL ŞÜKRÜ DOĞRU

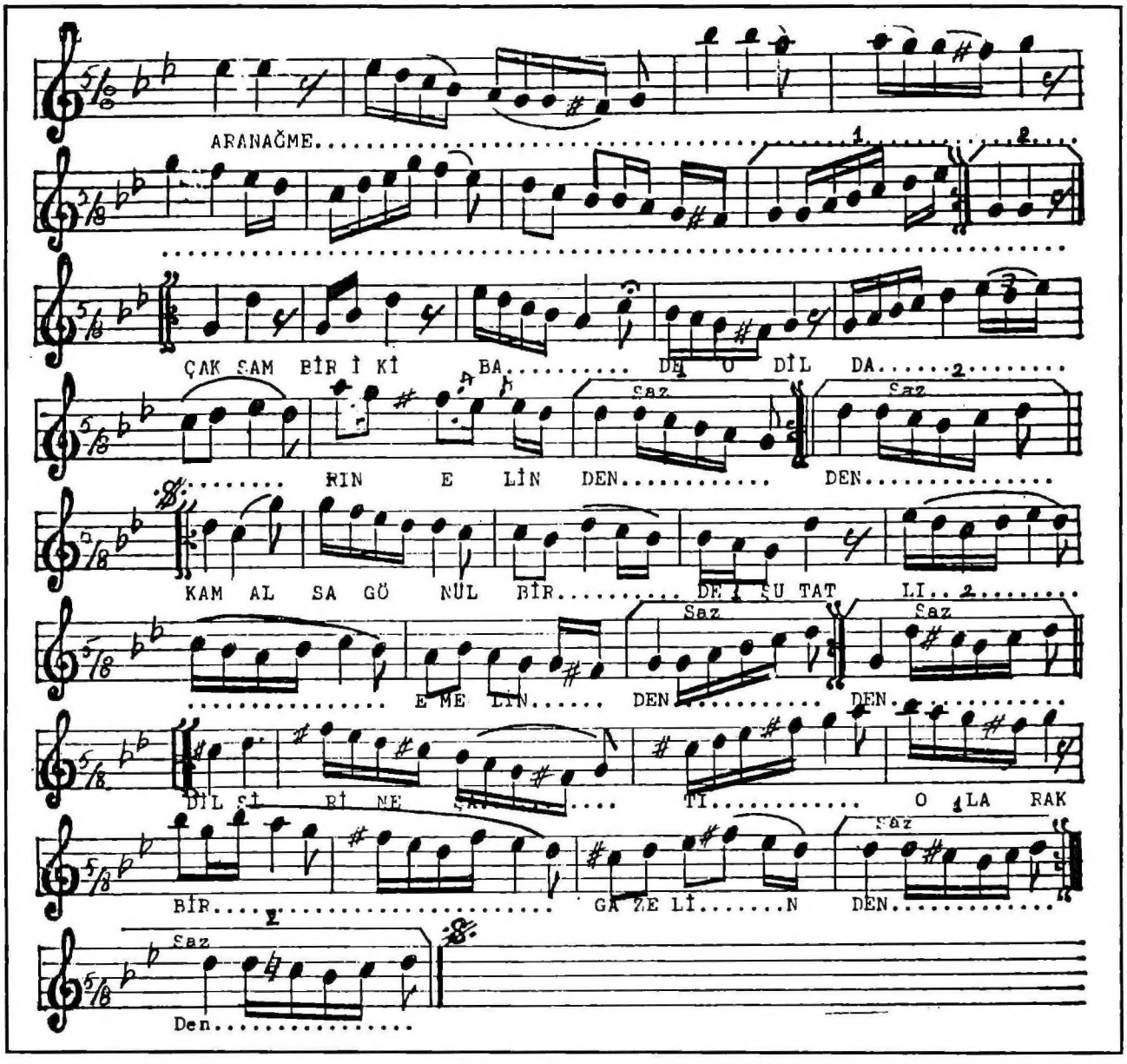

ÇAKSAM BİR İKİ BADE O DİLDARIN ELİNDEN
KAM ALSA GÖNÜL BİR DE ŞU TATLI EMELİNDEN
DİL SİRİ NEŞATI OLARAK BİR GAZELİNDEN
KAM ALSA GÖNÜL BİR DE ŞU TATLI EMELİNDEN

(A. Sarım DOĞRU, 1884 - 1964)

Bir ölüm duyurusunun çağrışımları

Attilâ AŞUT

Temel Şükrü Doğru'nun ölüm haberi, "Uğur Mumcu cinayeti"nin şokunu henüz üzerimizden atamadığımız günlerde geldi. Acı olayı, "**Hürriyet**" gazetesindeki bir "Başsağlığı" duyurusundan öğrenmiştim. Duyuru, İş Bankası Genel Müdürlüğü vermişti. 5 Şubat 1993 günü sabahı, gazetede o "Başsağlığı" yazısını okurken, hemen Trabzon'a hareket etme düşüncesi geçti içimden. Hiç değilse, son yolculuğunda sevgili dostumun yanında olmalıydım. Ne yazık ki, duyurunun altında yer alan bir tümce, benim bu düşüncemi geçersiz ve olanaksız kılıyordu: "**Merhumun cenazesi, 4 Şubat 1993 günü Trabzon'da toprağa verilmiştir.**" Yani, her şey, göz açıp kapayıncaya dek olup bitmişti ve **Temel Şükrü Doğru**'nun uzaktaki dostlarına, "acıyı bal eyleme"nin ötesinde bir seçenek kalmamıştı.

Temel Ağabey'in ölüm haberiyle yüreğim yaralıyken, aynı gün, bir başka büyük acıyla sarsıldım. Bu kez de, yöremiz insanının kıvrak zekâsını, yaratıcılığını ve açıksözlülüğünü dürüst kişiliğinde birleştirebilmiş değerli hemşehrimiz, sevgili "Mucit Macit"imiz **Adnan Kahvecl** ile eşini, Gerede yakınlarında bir trafik kazasında yitirmiştik... Ölümler ölümleri izliyor, acılar acılara ekleniyordu. Korkunç ve acımasız bir "yaprak dökümü" başlamıştı çevremizde...

* * *

Dilimizde "İstanbul Efendisi" diye bir deyim vardır. Soylu, kibar, çelebi insanlar için kullanılır bu deyim. **Temel Şükrü Doğru**, kuşkusuz bu nitelemi en çok hak eden insanlardan biriydi. Ama ben yine de ona "Trabzon Efendisi" demeyi yeğliyorum. Çünkü **Temel Ağabey**, bu soylu niteliklerin yanı sıra, "Trabzonlu'ya özgü" kimi yerel renklerin ve geleneksel çizgilerin de taşıyıcısı idi.

Kendisiyle barışık, güven uyandıran, saygın ve karizmatik kişiliği, beni her zaman derinden etkilemiştir. tanışıklığımız, "**Hâkimiyet**" gazetesinde yazmaya başladığım günlere rastlar. Ben o sıralar Trabzon Lisesi'nde öğrenciydim. **Temel Ağabey** ise, İş Bankası'nın Mumhaneönü Şubesi'nde çalışıyordu. Bizim gazetenin yönetim yeri, onun işyerine yakındı. Kendisi de müzik çalışmalarının yanısıra, zaman zaman yerel gazetelere yazı yazıyordu. Sonraları benim çalıştığım gazetede yazmaya başlayınca "kalem arkadaşı" olduk.

Bir ara "**Hâkimiyet**"te "Kısaca" başlıklı küçük fıkralar yazıyordu. Ancak, yazıları "küçük fırka" sınırlarının çok ötesine taşmaya başlamıştı. Bir gün, dayanamayıp takılmıştım ona kendi sütunumda: "**T.Ş.D.** dostumuz, '**kısaca**' deyip, böyle sütun boyu yazılar döktürürse, Tanrı bizi onun '**uzunca**'larından korusun!"

Verdiği yanıtta, eleştirimi haklı bulduğunu söylemiş ve o günden sonra daha kısa yazmaya özen göstermişti.

* * *

Kimi büyük dostlukların temelinde büyük kavgaların bulunduğunu söylesem, çok mu aykırı bir bir söz etmiş olurum? Sizi bilmem ama, en azından kendi yaşamımda sayısız örnekleri var bu paradoksal yargının.

"Kalem kavgaları" yalnızca Babıâli basınına özgü değildir. Trabzon basın tarihi de nice "söz dalaşları"na, polemiklere kucak açmıştır. Örneğin, salt benim yazarlık - gazetecilik serüvenimde **Kadir Mısırlıoğlu**, **Yücel Hacaloğlu**, **İsmail Oğuz**, **Ziyad Nemli** ve **Temel Şükrü Doğru** ile tutuştuğum kalem kavgalarının önemli bir yeri vardır. Belki artık Trabzon İl Halk Kütüphanesi'nde bile bulunmayan "**Hâkimiyet**", "**Hizmet**" ve "**Demokrat Çaykara**" gazetelerinin koleksiyonları, bu kavgaların "yazılı" tanıklarıdır.

Temel Şükrü Doğru ile dostluğumuz da böyle bir "kalem kavgası" sonunda pekişti. Haftalar boyu süren tartışmamızın nedenini ve konusunu şimdi anımsamıyorum bile. Ama bu polemik sırasında birbirimize çok sert ve kırıcı sözler söylediğimiz için sonradan ikimiz de büyük pişmanlık duyduk.

Tartışmanın tatlıya bağlanmasından sonra, **Temel Şükrü Doğru** ile ilişkimizin **içeriği** köklü bir değişime uğradı. Giderek, aramızda derin bir dostluk başladı. İyi günde -kötü günde, hep birlikte olduk. Çok sevdiğim annemi yitirdiğimde, en yakınımda **Temel Şükrü Doğru** vardı. Sonra o, babasını yitirdi. Babasına çok bağlıydı. Çünkü, sanatçı kişiliğinin özelliklerini babasından aldığını düşünürdü. O günlerde sık sık, babasının yazılarından ve şiirlerinden söz ettiğini anımsıyorum. Acıların ve duyarlıkların dorukta olduğu böylesi dönemlerde hep omuz omuzaydık...

Temel Şükrü Doğru'nun ağır basan uğraş alanı "müzik"ti. Ancak o, kendini yalnızca müzikle sınırlandırmış bir insan değildi; çok yönlü sanat duyarlıklarına sahipti. Müzik hocalığı, koro şefliği, bestecilik ve güftecilik gibi doğrudan müzikle ilgili uğraşlarının yanı sıra, "köşe yazarlığı" ve ozanlık da vazgeçemediği tutkuları arasındaydı. Ben **Temel Ağabey**'in müzisyen yönünü değerlendirebilecek yetkinliğe sahip değilim. Bu işi, konunun uzmanlarına bırakmak doğru olur. Ancak, okuyabildiğim şiirlerinin başarılı örnekler olduğunu söyleyebilmek güçtür. Her mektubuna mutlaka birkaç şiirini iliştirir ve görüşümü sorardı. Hasta yatağında onu üzmemek için, görüş belirtmekten kaçınırdım. Çünkü şiir denemeleri, nesnel ölçülere vurulacak olursa, "manzume" düzeyini aşmayan ve yazınsal değer taşımayan karalamalardı. Ama, o koşullarda bunu **Temel Ağabey**'e anlatmak olanaksızdı.

Temel Şükrü Doğru, Türk sanat müziğine tutkundu. İyi keman çalardı. Bu dalda "üstad" bilinirdi. Birçok ünlü ses sanatçısına kemanıyla eşlik etmişti. **Hamiyet Yüceses**, **Müzeyyen Yıldızdoğan**, **Gönül Akın**, **Mustafa Sağyaşar**, **Sevim Deran**, **Taner Şener**, **Zekâl Tunca**, bunlardan yalnızca birkaçıydı. Yakın dostları olarak, özellikle **Mustafa Sağyaşar** ve **Zekâl Tunca**'dan çok sık söz ederdi.

Temel Şükrü Doğru, 1954 yılında kurucuları arasında yer aldığı ve uzun süre koro şefliğini yaptığı "Trabzon Türk Musıkisi Cemiyeti"ndeki çalışmalarıyla, yöremizin kültür yaşamına unutulmaz hizmetlerde bulundu. Doğu Karadeniz Bölgesi'nde önayak olduğu "amatör ses yarışmaları" ile pek çok yetenekli gencin gün ışığına çıkarılmasını sağladı; müzik dünyamıza yeni sesler, yeni yorumcular kazandırdı. Daha sonra, kendi adını taşıyan Türk Sanat Müziği Topluluğu ile de etkinliklerini yaygınlaştırarak sürdürdü. "Temel Şükrü Doğru ve Arkadaşları"nın TRT ekranlarına da yansıyan başarılı dinletileri, hepimiz için övünç ve mutluluk kaynağı oldu.

Yıllar önce birlikte yola çıktığı saz arkadaşları, daha sonra müzik alanında çok önemli ve sorumlu yerlere geldiler. Örneğin, topluluğun "udi"si **Kenan Yomralı**, TRT Müzik Daire Başkanlığı ve TRT Genel Müdür Yardımcılığı görevlerinde bulundu. **Dr. Teoman Önaldı**, Türk Sanat Müziği İzmir Devlet Korosu Şefliği'ne getirildi. **Suat Kurtuldu** ise "Trabzon'da Son Argonot" olarak, "**T.Ş.D.**" okulunun geleneğini sürdürmeye ve yaşatmaya çalışıyor.

* * *

Temel Şükrü Doğru, on yıldan beri midesinden yakınıyordu. Son yıllarda yemeden - içmeden iyice kesilmiş, vücudu haylizayıf düşmüştü. O sağlıklı, yakışıklı insan, kısa sürede çökmüş, tanınmaz duruma gelmişti. Belki de bu yüzden toplum içine girmiyor, dostlarından bile kaçıyordu. Evine kapanmış, neredeyse yaşamla ilişkisini kesmişti. Mektupları da seyrekleşmişti. Yazabildiği mektuplar ise hep yakınma, yerinme ve sızlanma sözcükleriyle yüklüydü.

Geçen yıl Temmuz ayında Trabzon'a geldiğimde, kendisini ziyaret etmek istemiştim. Ancak, telefon görüşmemizden sonra vazgeçtim. Çünkü, bu ziyaretin onu mutlu etmeyeceği izlenimini edindim. Sesi son derece yorgun ve derinden geliyordu. Yaşama sevincini ve umudunu hepten yitirmişti. Telefonda konuşacak gücü bile kalmamıştı. O gün, **Temel Ağabey**'in artık "dönüşü olmayan yol"a girdiğini düşündüm. Nitekim, topu topu altı ay daha dayanabildi.

Temel Şükrü Doğru'nun sanat yaşamını görkemli bir jübile ile taçlandırmayı çok istiyorduk. Nitekim, Trabzon'daki yakın arkadaşları **Suat Kurtuldu** ve **Dr. Gündoğdu Sanımer** de bu konuda girişimlerde bulunmuşlardı. Ne yazık ki, sağlığında bu tasarıyı gerçekleştiremedik. Sevgili dostumuza, çoktan hak ettiği bu "sanat ödülü"nü, hiç değilse şimdi armağan edelim. Onun için hem büyük bir anma toplantısı düzenleyelim, hem adını ve anısını kalıcılaştıracak adımları hemen atalım diyorum.

"**Mavi Nota**" dergisinin değerbilir yöneticileri, **Temel Şükrü Doğru**'ya ayırdıkları bu 'özelsayı' ile güzel bir başlangıç yapıyorlar. Bunu, yeni adımların izlemesini diliyorum.

Bir Meyva Büyür İçimde - 1

● Kurgu: **Selahattin GÜNDOĞDU**

Sahnenin sol - önünde zarif bir çalışma masası, ufak bir kitaplık; yerde, renk renk, nakış nakış bir memleket kilimi; bir şövale. Masanın üzerinde Şair - Ressam'ımızın uğraş araç - gereçleri: Dergileri, bloknot, hokka ve divit, palet ve fırça ile boyalar; bir saksı çiçek, bir şamdan, bir şişe şarap ve iki kadeh, bir paket sigara, bir kutu kibrit vb.

Şair - Ressam'ımız (Ona "O" diyeceğiz) karanlıkta gelip önce şamdanı, sonra da sigarasını yakar; iskemleye, arkası seyirciye dönük vaziyette oturur ve sigarasını tellendirir. Müzik: Çaykovski'nin 5. Senfoni'sinin son bölümünden en fırtınalı pasaj. Müzik bitince...

O - (Vaziyetini değiştirmeden)
Erimek belirsizce her şeyde
Karışmak sulara, yıldızlara
Sinmek kokusuna mor menevşenin
Yanmak damar damar nefes nefes
Yaşamak tükene tükene.

(Sahne aydınlanır. Tüm sahne O'nun imgelemidir; düşün ve duygu dünyasının atlasıdır. Sahnenin geri - ortasında büyükçe bir tuval vardır. Daha doğrusu: Ahşap çerçeveye gerginçe geçirilmiş beyaz kâğıt. Elinde paletle fırça, kalkıp büyük tuvalin önüne gelir, birşeyler çiziktirir. Gösteri boyunca birkaç kez gelip, peyderpey çiziktirme sonunda ortaya, Bedri Rahmi'nin çizgisiyle bir kadın portresi çıkacaktır.)

O - (Çiziktirirken, aynı anda)
Güvercin topuklu yarim keklik simalı
Yüreğim sana çevrili.
Şu dağların arkasında
Derya deniz ötesinde
Çarşı pazar ortasında
Uykunun bir köşesinde
Yüreğim sana çevrili.

(Sahne tümüyle karartılır.Büyük tuvalin arkasından çıkan ellerinde iri,değirmi aynalar bulunan iki hanım O'nun iki yanında yerlerini almıştır.İki takip ışığı aynalara bindirir.O, bir sağa bir sola seyirterek...)

Güvercin topuklu yarim keklik simalı
İçerisine güneş vurmuş
Çıldırmış bir ayna gibi
Ne yana dönsem nafile
Yüreğim sana çevrildi.

(Sahne karartılır, lokal ışık çalışma odasını aydınlatır. Şamdandaki mum gösteri boyunca yanacağına göre, lokal ışık düşük derecede verilecektir.)

O - (Odaya gelir, paletle fırçayı masaya bırakıp kadehe şarap döker; keyifle yudumlarken... Müzik: 1930'ların taşplaklarından klasik bir şarkı; belki "Gülüm şen, bülbülüm şen"in bir dörtlüğünü...)

Sarhoşum çok şükür dilediğim gibi
Bir ben yok artık benden içeri
Onunla göz göze diz dizeyiz
Sarhoşum, sarhoşum, sarhoş
Çük şükür biz bizeyiz.

(Elinde kadehiyle sahne ortasına gelir, sahne tümüyle aydınlatılır. Sahne gerisinde, ters yönlere doğru giden insan kalabalığı: Yorgun, bezgin, çatılmış kaşlar, boş bakışlar...)

O - Sarhoşum (Bağdaş kurarak oturur)
Caddenin göbeğinğe oturmuşum
Aklıma eserse sırt üstü yatabilirim (Yapar mı yapar!)
Nâra atabilirim (Atar, sonra da son yudumu atıp, kadehi yukarı atar. Sahne üstündeki görevlilerce tutulur kadeh; aynı anda kar yağmaya başlar.)
Kem gözler umurumda değil
Ben kendi gözlerimden kurtulmuşum.
Sarhoşum, sarhoşum, sarhoşum
Doğrudur
Bırakın bağırayım avazım çıktığı kadar
Görüp göreceğim rahmet budur. (Bir nâra daha atar; yukarıdan düşen kadehi tutar. Efekt: Çocuk bahçesinde oynayan çocukların şen cıvıltıları. Aynı anda, arkadaki kitle olduğu yerde donakalır. Yan kulisten küçük bir çocuk girer çemberini çevirerek. Ona da "Ufaklık" diyeceğiz. Ufaklık ile O, aralarında oyuna tutuşurlarken...)

KİTLE - (Aynı donuk, ruhsuz edayla; konan tarzında okurlar)

Biz de çocuktuk Allahım
Yüzümüz gözümüz çamur içinde
İştihalarımız murdar değildi.
Biz de çocuktuk Allahım
Ömrümüz ne felâket, ne saadetti
Arzularımız çerden çöpten
Dilimiz hazdan
Dinimiz oyundan
Dünyamız acımaktan ibaretti.
Biz de çocuktuk Allahım
Ekmek elden gelirdi su gölden
Günlerimiz uzun evlerimiz büyüktü
Ve yağmur çift çubuk için değil
Sadece bizim için yağardı.

(Sahne kararır; O, yerine gelir. Bir sigara yakar; iskemleye oturur. Müzik: Edith Piaf söylemektedir. Sahne aydınlanır ve aşağıdaki şiirde betimlenen adam girer. Önüne çıkan iki kadın, kendilerini ona beğendirmek için yarışırken, adam da cüzdanını çıkaracak ve "Bu bende olduktan sonra, canımın çektiğini seçerim," demeye getirecek ve sonunda ikisini de koluna takıp, şiirinin sonunda dışarı çıkacaklardır.)

O - Herifçioğlu sen Mişel'de koyuvermiş sakalı
Neylesin bizim köyü, nitsin Mahmut Makal'ı
Esmeri, sarışını, kumralı, kuzgunî karası
Cebinde dört dilberin telefon numarası
Bir elinde telefon, bir elinde kesesi
Uyyy!.. Yesun oni nenesi

Yesun oni nenesi. (Sahne kararır; Müzik: Kemençe solo. Efekt üstüne biner: Hırçın Karadeniz'in kıyıyı döven dalgaları. Sahne, oldukça loş aydınlatılır. Hanım oyuncular, çömelmiş vaziyette, yan yana dizilerek, gövde, kol ve başlarıyla dalgalı denizi yansılayacaklardır. Erkekler de onların arkasında, aynı vaziyetle onlara katılacaklardır. Dalga hareketi, efektten gelen dalga sesiyle uyumlu kılınacaktır.)

- Sürecek-

SANAT HABERLERİ

Konser 24 Şubat Trabzon'un düşman işgalinden kurtuluş şenlikleri çerçevesinde, **İhsan Eyuboğlu** yönetimindeki **Trabzon Belediyesi Türk Halk Müziği Korosu** ve kanuni **Taşkın Özer** yönetimindeki **Trabzon Belediyesi Türk Sanat Müziği Korosu** 26 Şubat 1993 cuma günü akşamı **Hamami-zade İhsan Bey Kültür Merkezi** salonunda bir konser programı verdiler.

Sergi Ressam **Orhan İlyas** ve Ressam **Adil Salih** müşterek resim sergilerini **5 - 23 Şubat 1993** tarihleri arasında **Mahmut Goloğlu Kültür Merkezi** salonunda açtı. **Trabzon Devlet Güzel Sanatlar Galerisi**'nde **5 Ocak 1993** gününden başlayarak **Kültür Bakanlığı**'nca sağlanan **"Galeri Koleksiyonu"**ndan bir bölüm sergilemeye açıldı. **Trabzon'la ilgili yayınlar Mahmut Goloğlu Kültür Merkezi**'nde 25 Şubat 1993 tarihinden itibaren başlayarak sergilenmeye başladı. Sergi iki hafta süre ile açık kalacak. **Trabzon Fotoğraf Sanatçıları Derneği "FOTO FORUM"** tarafından düzenlenen **1. Sami Güner Fotoğraf Yarışması** sergisi 26 Şubat 1993 tarihinde **Mahmut Goloğlu Kültür Merkezi**'nde açıldı. Sergi iki hafta açık kalacak.

Panel **Trabzon Belediyesi Kültür Müdürlüğü**'nce düzenlenen **24 Şubat Kültür ve Sanat Günleri** çerçevesinde 25.2.1993 günü **Hamami-zade İhsan Bey Kültür Merkezi** salonunda saat: 19.00'da **Dünyada Bağımsızlık Hareketleri ve Kemalizm** konulu bir panel düzenlendi. Panele konuşmacı olarak **Prof. Dr. Bozkurt Güvenç, Prof. Dr. Özer Ozankaya, Prof. Dr. Şerafettin Turan** katıldı. Panele katılan konuşmacılar, dünyanın yeniden yapılanış ve arayış içinde olduğunu belirterek bağımsızlığın önemi üzerinde durdular.

Ödül **Trabzon Gazeteciler Cemiyeti** tarafından çeşitli dallarda verilen ödüllerden biri olan **Basın Hizmet Ödülü, Kıyı** dergisi **Genel Yayın Yönetmen Yardımcısı** ağabeyimiz **Arslan Pulathaneli**'ye verildi. **Basın Hizmet Ödülü** plaketi 20 Şubat 1993 günü **Akbank Sanat Galerisi**'nde düzenlenen bir törenle **Arslan Pulathaneli**'ye verildi. **Trabzon Belediyesi Kültür Müdürlüğü**'nce Ulusal düzeyde düzenlenen **"Çocuk Resimleri"** yarışması geçen ay sonuçlanmıştı. Dereceye giren yarışmacılara ödülleri 25 Şubat 1993 günü **Hüseyin Kazaz Kültür Merkezi** salonunda düzenlenen bir törenle verildi.

Yarışma **Trabzon Belediyesi** tarafından **"TMMOB - Mimarlar Odası Mühendislik ve Mimarlık Proje Yarışma Yönetmenliği"** kuralları içinde, Trabzon kenti sahil şeridinde **Faroz** balıkçı barınağı ile **Ayasofya** kavşağı arasındaki doldurulmuş alanın halkın kullanımına açık rekreasyon amaçlı düzenlenmesi ve iki ucunda iki adet lokanta, gençlik merkezi (diskotek) projelerinin elde edilmesi amacıyla açılan yarışma sonuçlandı. **Erkin Ertem**'in çalışmasının 1.liği aldığı yarışmada **Murat Yılmaz** 2., **Ayhan Usta - Gülay Keleş** 3. oldular. **Alaattin Genç - Yeşim Eyuboğlu, Tuncay Çengel - Uğur Değirmenci, Kemal Çevik, Nazım Şahin - Orhan Cihan - Yaşar Aydın**'ın çalışmaları da jüri tarafından satın alınmaya değer bulundu.

Gösteri **24 Şubat Kültür ve Sanat Günleri** etkinlikleri çerçevesinde **Trabzon Devlet Tiyatrosu**'nca bir göseri düzenlendi. **23 Şubat 1993** günü akşamı **Trabzon Devlet Tiyatrosu Atapark Büyük Sahn**ede sunulan gösteri **"GARİP HİCAZI BİLİYOR MUSUN?"** adını taşıyor. **Atatürk**'ün **Trabzon**'a gelişlerini de konu edinen gösterinin kurgusu dergimiz sanat danışmanı **Selahattin GÜNDOĞDU**'ya ait. Gösteri **Trabzon Devlet Tiyatrosu** oyuncularınca sahnelendi ve yönetmenliğini arkadaşımız **Mesut TURAN** yaptı.

MAVİ NOTA

Aylık
Müzik ve Sanat Dergisi

Sahibi : **Sevilay BAYLAN**
Genel Yayın Yönetmeni : **Emel ŞİMŞEK**
Genel Yay. Yön. Yrd. : **Hülya ÖZMEN**
Yazı İşleri Yönetmeni : **M. Semih BAYLAN**
Kapak - İç Düzenleme : **M. Reşat SÜMERKAN**
Sanat Danışmanları : **Ahmet ÖZER**
Gündoğdu SANIMER
Suat KURTULDU
Selahattin GÜNDOĞDU

İstanbul Temsilcisi : **Osman Razi AKSU**
Ankara Temsilcisi : **Jale BOZKAYA**
İzmir Temsilcisi : **Melih GÜLER**

Abone Koşulları : **Yıllık: 100.000 TL.**
Yurtdışı Abone : **50 DM.**
Yazışma Adresi : **P. K. 205 - 61004 - TRABZON**
Ederi : **10.000 TL. (KDV dahil)**

Abone ederinin, Müfit Semih BAYLAN adına 731986 nolu postaçeki hesabına yatırıldıktan sonra, dergi adresine bilgi verilmesi rica olunur.

Gönderilen ürünlerin daktilo ile yazılması rica olunur.
Ürünler yayımlansın, yayımlanmasın geri verilmez.

DİZGİ: EFOR Masa Üstü Yayıncılık & Organizasyon
Tel.: (03) 26 44 26 Fax: (03) 22 29 96 - TRABZON

Basım Yeri: ESER OFSET Matbaacılık - Yay. ve Amb. San.
Zeytinlik Cad. Cudibey İlkokulu yanı Tel.: 21 53 38 - TRABZON